

N:o 226.

Af herr **Byström**, *i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående folkskoleväsendet i vissa städer m. m.*

I Kungl. Maj:ts proposition n:o 103 med förslag till lag angående folkskoleväsendet i vissa städer föreslås bland annat, att en folkskolestyrelse skall bildas, och att den skall enligt § 4 sammansättas sålunda, att utom ordföranden kyrkostämman väljer halfva antalet ledamöter och stadsfullmäktige andra hälften. I denna styrelse kan det då inkomma personer med ganska olika meningar i en del frågor, och böra väl dessa personer hafva rätt att inom vanliga gränser tala och rösta i de ärenden, som styrelsen får att behandla.

I kungl. förordningen den 21 mars 1862 om kyrkostämma, kyrkoråd och skolråd säges i § 4: »Rättighet att deltaga i kyrkostämmas öfverläggningar och beslut tillkommer, på landet, den som på kommunalstämma, och i stad, den som vid allmän rådstuga rösträtt äger: främmande religionsbekännare och de, som till utträde ur svenska kyrkan sig anmält, dock härifrån undantagne.»

För att, såsom mig synes, alltfört rörande skolärenden uppehålla den numera föga lämpliga bestämmelsen i nyssnämnda kyrkolagsparagraf har Kungl. Maj:t, stödd af vissa kyrkliga myndigheter, nu inryckt i skollagsförslaget § 6 följande moment:

»I öfverläggning och beslut om ärende, som rör kristendomsundervis-

Bih. till Riksd. Prot. 1909. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 111 Häft. (N:o 226.) 1

ningen, må icke deltaga ledamot, som är af främmande trosbekännelse eller anmält sig till utträde ur svenska kyrkan.»

Om nu en så kallad främmande trosbekännare, t. ex. en duktig och för saken intresserad metodist, som ju icke kunnat få utträda ur statskyrkan utan att bekänna sig vara en kristen, blefve invald i folkskolestyrelsen, skulle han icke få deltaga i ärenden, som röra kristendomsundervisningen, under det att kanske en annan ledamot, som föga eller intet intresse hade för sådana frågor, skulle få däri deltaga. Kan detta vara rätt och klokt?

Enligt hvad som statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet anför till statsrådsprotokollet hafva år 1907 tillkallade sakkunnige, nämligen kammarrättsrådet J. Östberg, kontraktsprosten K. E. Edlund och folkskoleinspektören A. Fridén haft att inkomma med förslag till ifrågavarande bestämmelser. Dessa sakkunnige synas icke hafva tänkt sig, att det vore nödvändigt att utestänga en dissenter, om han valdes till ledamot i folkskolestyrelsen, från rätten att liksom öfriga valda ledamöter deltaga i folkskolestyrelsens alla angelägenheter.

Då denna fråga förevar i Andra Kammaren 1908, hade herr Emil Hammarlund ett anförande, ur hvilket följande synes mig lämpligen kunna anföras här:

»Särskildt vill jag fästa uppmärksamheten på en motion af herr Byström, uti hvilken han har föreslagit, att den bestämmelsen i lagförslaget måtte utgå, hvilken säger, att dissenters, som möjligen sitta i skolstyrelse, icke skola få deltaga i behandlingen af frågor, som röra kristendomsundervisningen. En sådan inskränkning finnes icke här i Stockholm, och jag tror icke heller att den är behöflig.»

Man torde också få anse, att Riksdagen ställer sig något annorlunda nu än förr till en fråga sådan som den föreliggande. På grund af motioner, däribland en af mig, om att dissenters skulle i ärenden, som rörde skolan, äga rätt att på kyrkostämma deltaga i likhet med öfriga röstberättigade medlemmar, har som bekant Riksdagen innevarande år i enlighet med lagutskottets tillstyrkan fattat beslut om en skrifvelse till Kungl. Maj:t, hvori det bland annat anhålles, att Kungl. Maj:t ville taga under öfvervägande, »huru gällande lagstiftning lämpligast må kunna ändras därhän, att främmande trosbekännare och de, som anmält sig till utträde ur kyrkan, ej på grund däraf uteslutas från rätt att deltaga i afgörandet af frågor, som icke pröfvas vara af beskaffenhet att böra allenast af kyrkans medlemmar handläggas», och inkomma till Riksdagen med däraf föranledt lag-

förslag. I motiveringen härtill heter det: »I främsta rummet framställer sig till besvarande frågan, hur tillfälle må kunna beredas främmande trosbekännare eller dem, som blott anmält sig till utträde ur statskyrkan, att fortfarande utöfva inflytande på sådana till kyrkostämmas handläggning hörande ärenden, som icke äro af beskaffenhet att bära allenast af kyrkans medlemmar afgöras. Denna fråga kräfvor i själfva verket sin lösning redan under nu bestående förhållanden med afseende på villkoren för rätt till utträde ur statskyrkan. I herr Byströms förevarande motion har också, utan att vidgad rätt till utträde ur statskyrkan därvid ifrågasatts, hemställts om ändring i angifvet syfte af förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862. Om emellertid ordnandet af denna angelägenhet redan under nuvarande förhållanden synes af behofvet påkalladt, lärer det vara uppenbart, att så i ännu högre grad blefve fallet, därest vidgad rätt till utträde ur statskyrkan skulle medgifvas.»

Som exempel på att äfven en dissenter kan med fördel användas i fråga om förtroendeuppdrag på skolans område må anföras: I en socken i mellersta Sverige invaldes en frikyrklig person, som lagligen utträdt ur statskyrkan, i skolrådet. När man sedan frågade prästen, som väl visste hvad han gjorde, och som för öfrigt äfven varit ledamot af Riksdagen, huru han kunde tillåta, att en främmande trosbekännare invaldes i skolrådet, svarade han, att dels ville folket hafva honom och dels var han en af de bästa och mest intresserade för skolan.

I en socken i Uppland fanns en handlande, som ej var på statskyrkligt sätt döpt som barn och sålunda ej heller konfirmerad. Men han tillhörde baptistförsamlingen. Han hade haft en del kommunala uppdrag. Socknens kyrkoherde, som i lif och lära var statskyrkotrogen, men human och vänlig mot alla, ville hafva den ifrågavarande handlanden, som också i flere år insamlat prästlönen, in i skolrådet. Handlanden, som intresserade sig mycket för att barn och ungdom skulle få så bra fostran som möjligt, blef af annan person än prästen föreslagen till ledamot af skolrådet och vald, utan att prästen därom sade något. Men sedan valet skett bad han att få anteckna reservation till protokollet, ty, sade han, det kan hända, att någon gör anmärkning öfver att kyrkostämman invalt i skolrådet en man, som är odöpt och okonfirmerad, och då måste jag hafva något att åberopa.

Det är ju tänkbart, att om man antager den ifrågavarande lagbestämmelsen, flera sådana fall skulle kunna komma att inträffa. Att äfven dissenters kunna vara lämpliga för förtroendeuppdrag på skolområdet vitsordas ju också af Kungl. Maj:t, då det i propositionen såges:

»Det har såsom skäl mot öfverflyttningen anförts, att valrätt och valbarhet till stadsfullmäktige skulle tillkomma jämväl främmande religionsbekännare och dem, som anmält sig till utträde ur svenska kyrkan, hvardan sådana personer kunde komma att såsom ledamöter af stadsfullmäktige och äfven af skolstyrelsen utöfva inflytande på folkskoleärendenas afgörande. Jag kan icke heller finna detta skäl afgörande. Folkskolan är ju en skola äfven för deras barn, som icke tillhöra svenska statskyrkan. Det finnes intet skäl, hvarför icke dessa utomstående, från hvilka man dock ofta sett mycket stora bevis på kärlek till och omvårdnad om den svenska folkundervisningen, skulle få hafva ett ord med i frågor rörande denna undervisning.»

På grund af hvad jag nu anför, vågar jag vördsamt föreslå,

att Riksdagen måtte besluta, att andra stycket i § 6 i lagförslaget angående folkskoleväsendet i vissa städer, hvilket framlägges i Kungl. Maj:ts proposition n:o 103, och som lyder: »I öfverläggning och beslut om ärende, som rör kristendomsundervisningen, må icke deltaga ledamot, som är af främmande trosbekännelse eller anmält sig till utträde ur svenska kyrkan», måtte utgå.

Stockholm den 25 mars 1909.

J. Byström.

I motionens yrkande instämma:

Adolf Janson,

Smeds Lars Olsson,

Karl Otto.